

Bestiarium Zircense - könyvbemutató

2016/10/07

A nemzésre készülő elefánt keletre megy a Paradicsom közelébe, ahol a mandragóra nő. A nőstény eszik a gyümölcsből, majd párját is megkínálja. Míg párja eszik, a nőstény elcsábítja őt és megfog. Kicsinyét vízben szüli meg, ahol ellensége, a sárkány, nem tudja megtámadni őt. – A zirci Bestiarium egy vaskos középkori könyv utolsó tizenhat oldalát alkotja. A valós és képzelt lényeket leíró hasonmáskiadást Zircen mutatjuk be október 13-án.

leo habet tres nas p
 ma est qd p cacumna
 monca amat ne et si ythget
 et quecat a venatoribz statim
 cum pntu venatoru ad cauda
 sua tegit refugia sua. **¶** Cum
 venatores nequunt emu mve
 me. **¶** Hic saluator ne fuit
 spualy leo de tbn iuda co
 opuit refugia sue caritate
 rely. **¶** Domet missus a patre
 descendit in vtrac vrgny
 ut saluaret gnyu humanu
 pccat. **¶** Hic ignoraq dicit
 dicitur ihu qm

habet inimicu ne qd pced hominu
 morantibz qm fuerim veant dngl
 rebant ad vey qm ad ro asandbat
¶ Secunda na qd qm dormit oclay
 aptay h. **¶** Hic et dny ne cor
 poralit obdormit mte. **¶** Depulch
 qd de m carit. **¶** Ego dormio et cor
 meud vigilat. **¶** Et de m
 na qd omi hna passit catuloz
 suoz qm custodit yfil. **¶** Taa
 vey tbyz diebz domet vnyz
 tu vey vnyfiat. **¶** Hic omnipotny
 die tua domet apla suo. **¶** Jaco
 Et sicut catuloz henuz
 suscitabit. **¶** Leo igit symca
 quut vt leo pnd ap fcaze
 vrgny pccpione exigatur
 et vnyo spualt oclay
 miquant vassa. **¶** Tura hominu
 leonu na qd vt ibi lesi
 debent qm no lesi
 vassantur. **¶** Et m nocentibz
 oppulit cum mbrat
 xpiana lex micioz
 dmitte vberoz pnt
 im leony mta affdny
 vly pccat vni pccat
 aptay abony pnt
 im leony mta

Est animal quod parca de
 coloru hny et sferosissimu nimis
 mansuetud pny dr dno qm mimmu
 hnt solim draconum. **¶** Cum g
 comedat et faciatum fuit
 suad et dormit. **¶** Verondit
 se m spelunca amioz vpa p
 exsuegt a somno post tudud
 duru vico draconu que rugit
 et abor rug adae suauissimuz
 vny om acomatum. **¶** Cum aut
 audiat vny vocem ala amala
 ppt suauitate adory
 pmit vny qmny vcat. **¶** Hely
 aut draco audirny vocem
 rug vny vtrac pntny et
 tamq motuy m mobilz
 manet. **¶** Hic et dny ne
 hnt vray parca descendy
 drcly vaput nuy de plate
 dya li et per incarnationem
 sua pccat nuy m filuz
 pccat omia ca ptua
 qd duoz captivitatez
 dedit dona homibz. **¶** Et vny

Et mal
 pane q no e
 pulcor alt
 Et e ay aulic
 vny f qu

[1]Az Országos Széchényi Könyvtár és a Zirci Ciszterci Apátság közösen adta ki a Bestiarium Zircense című hasonmás kiadványt, amely egy a Zirci Ciszterci Apátságból az Országos Széchényi Könyvtárba került 15. századi kézirat Bestiariumának mérethű hasonmását tartalmazza. A mű első, zirci könyvbemutatója október 13-án, 16 órakor kezdődik, majd az esemény a közeljövőben több helyszínen is megismétlődik.

A könyvet [Csányi Vilmos](#) [2] etológus, az MTA rendes tagja mutatja be, aki **Dr. Boreczky Anna** művészettörténésszel, a kötet szerkesztőjével beszélget a moralizáló állattörténetek középkori hagyományáról, illusztrációik jellegzetességeiről, valamint a Bestiarium Zircense egykori használatának kérdéseiről.

A megjelenteket köszönti: **Dékány Árpád Sixtus** ciszterci apát és **Dr. Boka László** tudományos igazgató

Időpont: 2016. október 13. 16 óra

Helyszín: Országos Széchényi Könyvtár Ciszterci Műemlékkönyvtár, Zirc – Díszterem 8420 Zirc, Rákóczi tér 1.

[Meghívó](#) [3]

A kötetről: Bestiarium Zircense

Hasonmás az OSZK Cod. Lat. 506-os jelzetű kódexéből, Boreczky Anna bevezetőjével.
Budapest, OSZK, 2016

A zirci Bestiarium egy vaskos középkori könyv utolsó tizenhat oldalát alkotja. Kézzel írt és illusztrált lapjait oroszlánok, szirének, galambok, kígyók – emlősök, madarak, hüllők – valós és képzeletbeli lények rajzai népesítik be. Bár a képek nem képzett művész alkotásai, számunkra mégis érdekesek: esetlegességükben és esetlenségükben egy régmúlt világ könyvkultúrájának mindennapjait keltik életre, ahogyan az egyes állatok jellegzetességeit és viselkedését bemutató szövegekben is egy első olvasatra talán furcsának tűnő, a maga idejében mégis széles körben elterjedt tudás és hitvilág tárul elénk. A zirci kézirat a 15. században készült, de a benne olvasható mű, a Bestiarium jóval korábban, a 12. században jött létre számos, még régebbi szöveg, első sorban az ún. Physiologus felhasználásával. Ily módon a Bestiariumban hosszú évszázadok megfigyelései és mítoszai rakódtak egymásra, és őrződtek meg számunkra.

Et quia mente oculos ad diu[m] et tunc rationabile ut aquille
 Iuuentus tua. Affertur p[er] q[uod] pullos suos radios solis abici
 et in media aere vngue suspendat. si si d[omi]no hinc solis
 mactadam onuloze acrim in oculo nitendi vngue fuerit. h[ic]
 pbatur q[uod] veritatem nature probant. Ita et tu homo ad potes
 zede aspice solis qui. 2. apud tunc plus dei nominat. q[uod]
 vo uol sua radio solis interpretat q[uod] d[omi]nig[er] et indignus
 tanto pa[re] d[omi]n[us]. Ver[um] estimatur. Educatione dignus f[ac]t[us] q[uod] fuit
 indignus susceptione. Non q[uod] cum adbitate nature f[ac]t[us] iudic[io] in
 tegetate ydempnat. Ver[um] q[uod] suad abductat. q[uod] q[uod] abicere videtur
signia saluatoris

Caladruy totus 3. albi
 cuius uisus finis ouat oculoze caligine. h[ic]
 in atus regim[us] inquitur. q[uod] ipus 2. mag[is]
 tudine. h[ic] caladruy cognoscitur si uisus
 an mouatur. q[uod] q[uod] est infinitas aduote
 d[omi]n[us]. ut videtur. aut faciem sua abicere.
 et cognoscitur q[uod] mouetur. 2. q[uod] aut infir
 mutas vng[ue] p[er]tinuerat aduote. intendit m[er]i
 rum. et aspiciunt unum regitudinem homin[um]

ad ascesioe
 salua

mita se et volat in aerea q[ua]da solis et ibi est infinitas
 vng[ue] et dispergit. tam et sanatur infirmus. **Caladruy** habet
 p[er]p[et]ua saluatoris totus 3. candidus. Et d[omi]n[us] q[uod] p[er]m[an]et no[n] fuit.
 v[er]um aut d[omi]n[us] de v[er]bal[is] audit faciem sua et iudic[io] p[er] m[er]i
 dulcitate illoze et v[er]ba si adnos. talis infinitas mag[is] et
 p[er]ta mea potes. **Caladruy** in lignu[m] et et ascendit in alio
 d[omi]n[us] captiuitatem dedit dona homin[um] in

signia de ascesioe d[omi]n[us]

Est avis que d[omi]n[us] assida latere vo
 stitacion h[ic] quib[us] penas. q[uod] no[n] vo
 lat pedes aut ramelli similes ad
 vo[n]t uenit t[em]p[or]e ut oua sua ponat
 cluat oculos suos ad celum et in
 tendit. Si illa stella que de vr
 gilea apparet. Non vni ponit oua
 sua nisi q[uod] outur illa stella
 q[uod] aut videtur in mensum munit
 ipam stellam. fedit m[er]i vbi po
 nat oua sua, et coepit d[omi]n[us] sabulo
 Cum ascendit d[omi]n[us] loco illo statim
 obliuiscitur et vng[ue] v[er]it ad

oua sua. Tranquillitas quib[us] auras et t[em]p[or]e h[ic] p[er]ac in
 d[omi]n[us] ut est ate mactada aena et coquat oua sua
 et educat pullos. Si q[uod] assida cognoscit t[em]p[or]e suad et
 obliuiscitur postentate sue ar t[em]p[or]e p[er]p[et]ua. p[er]p[et]ua v[er]ba
 Quanto mag[is]. o homo t[em]p[or]e ad v[er]ba suam vocacionis
 t[em]p[or]e v[er]ba. p[er]p[et]ua quam d[omi]n[us] homo factus et v[er]ba te
 de peate t[em]p[or]e et tollit ad p[er]p[et]ua p[er]p[et]ua sui mag[is] v[er]ba t[em]p[or]e

[4]A Bestiariumban ránk hagyományozott képzetek és képek abból a felfogásból erednek, mely szerint a világ, azon belül a természet rendjében a teremtő isteni akarat megnyilvánulása ismerhető fel. A teremtmények, köztük az ember, egyazon isteni terv részei, és valóban, a Bestiarium-ban nemegyszer egymással kapcsolatban állóként jelennek meg. Mindazonáltal a mű első sorban az erényekről és a bűnökről szól, magyarázatai erkölcsi példázatok, melyekben a teremtett világ élőlényei pozitív és negatív szimbolikus tartalmak (az újjászületés, a szülői/gyermeki szeretet, vagy éppen a megrontó csábítás) hordozóiként jelennek meg. Ennek megfelelően helyét ma nem a Bestiarium-nál jóval nagyobb számban fennmaradt középkori enciklopédiák körében, hanem a példázatirodalom, a prédikációk színesítését szolgáló exemplumgyűjtemények, illetve az elemi oktatás céljait (is) szolgáló, moralizáló-didaktikus lelkeségi irodalom keretein belül keressük.

A Bestiarium évszázadokkal korábbi szövegekre támaszkodott, hitelét részben a hagyománynak, részben a felhasznált szövegek, vagy hivatkozott szerzők tekintélyének köszönhette. Bár leírásai és értelmezései ma már idegenül hatnak, mégsem kizárólag egy távoli világ hírhozóiként érdekesek. A Bestiariumban szereplő mitikus-legendás élőlények ma is köztünk élnek és a populáris/vizuális kultúra szereplőiként, pl. Harry Potter főnixének, vagy a Starbucks Coffee újabban visszafogottabbá alakított, de még mindig felismerhető kétfarkú sellőjének – Bestiariumunk egyik érdekes lakójának – az alakjában nap, mint nap ránk köszönnek.

[5]A kötet szerzői az alábbi módon láttatták az elefántot: Elefánt (Elephans). A perzsák és indiaiak egy az elefánt hátára erősített fa toronyból harcolnak. A nemzésre készülő elefánt keletre megy a Paradicsom közelébe, ahol a mandragóra nő. A nőstény eszik a gyümölcsből, majd párját is megkínálja. Míg párja eszik, a nőstény elcsábítja őt és megfog. Kicsinyét vízben szüli meg, ahol ellensége, a sárkány, nem tudja megtámadni őt. Az elefánt nem tudja behajlítani a térdét, ezért egy fának dőlve alszik. Ha a fát kivágják, az elefánt eldől, és sem egy nagy elefánt, sem tizenkét elefánt nem tudják felemelni őt, de a legkisebb elefánt segítségével fel tud kelni és így megszabadul.

Az elefántpár Ádámot és Évát jelképezi, akik a Paradicsomban nem éltek házasságot. Éva csak azután fogant, miután ettek a tiltott fa gyümölcséből és kiűzettek a Paradicsomból. A bűnbe esett emberiséget sem a törvény, sem a próféták nem tudták felemelni, csak Jézus, aki alázatosságában mindenek között a legkisebb volt.

Várjuk Önöket a Zircen!

[Képes beszámoló az eseményről](#) [6]

2016/10/07 - 10:31

Forrás webcím: <https://oszk.hu/hirek/bestiariium-zircense-konyvbemutato>

Hivatkozások:

[1] <https://oszk.hu/sites/default/files/bestiariium001.jpg>

[2] http://web.t-online.hu/csanyi14/Csanyi_Vilmos/Kezd%C5%91lap.html

[3] <https://oszk.hu/sites/default/files/zirci-bestiariium-meghivo.jpg>

[4] <https://oszk.hu/sites/default/files/bestiariium003.jpg>

[5] <https://oszk.hu/sites/default/files/elefant-zirc.jpg>

[6] http://indafoto.hu/nemzetikonyvtar/bestiariium_zircense_konyvbemut

[7] <https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek>